

Eşcinsellere Yönelik Tutumlar, Cinsiyetçilik ve Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılar: Yetişkin Bağlanma Biçimleri Açısından Bir Değerlendirme

Nur Okutan

Ayda Büyükşahin-Sunal

Ankara Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın temel amacı, farklı bağlanma biçimlerine sahip kadın ve erkekleri, eşcinsellere yönelik tutumlar, cinsiyetçilik ve romantik ilişkilerde kadın erkek rollerine ilişkin kalıpyargılar açısından karşılaştırmaktır. Ayrıca, eşcinsellere yönelik tutumları sözü edilen değişkenlerin ne derece yordadığını incelemek, çalışmanın bir diğer amacıdır. “Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri”, “Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği”, “Eşcinsellere İlişkin Tutumlar Ölçeği” ve “Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılara İlişkin Tutumlar Ölçeği”, karşı cinsel romantik bir ilişkisi olan 384 katılımcıya uygulanmıştır. Çalışmada, cinsiyet (kadın, erkek) x bağlanma biçimleri (güvenli, korkulu, saplantılı ve kaçınmacı bağlanma biçimleri) modeline uygun çok yönlü varyans analizi (MANOVA) yapılmıştır. Sonuçlar, cinsiyet ve bağlanma biçimleri ortak etkisinin bağımlı değişkenler üzerinde etkili olmadığını göstermiştir. Ancak, cinsiyet ve bağlanma biçimleri temel etkisi anlamlı bulunmuştur. Erkekler; eşcinsellere yönelik olumsuz tutumlar, düşmanca cinsiyetçilik ve romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargısal tutum ölçeklerinden kadınlara göre daha yüksek puan almışlardır. Buna karşılık, kadınların korumacı cinsiyetçilik puanları erkeklerden daha yüksektir. Sonuçlar ayrıca, korkulu ve kaçınmacı bağlanma biçimi olanların cinsiyetçilik, eşcinsellere yönelik tutum ve romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargı puanlarının daha yüksek olduğunu göstermiştir. Son olarak, güvenli katılımcıların tüm ölçeklerden en düşük puanı aldıkları gözlenmiştir. Ayrıca, cinsiyetçilik ve romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargısal tutumlar güçlü bir biçimde cinsel önyargıyı yordamaktadır. Bu çalışma, bağlanma biçimlerinin eşcinsellere yönelik tutumları, cinsiyetçiliği ve romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargıları anlamlı düzeyde etkilediğini göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Eşcinsellere yönelik tutumlar, cinsiyetçilik, kalıpyargılar, bağlanma biçimleri

Abstract

The main purpose of the present study was to compare men and women with different attachment styles in terms of attitudes towards homosexuality, sexism and gender stereotypes about romantic relationships. In addition, another purpose of study was to examine predictive values of mentioned variables on attitudes towards homosexuality. Experience in Close Relationship, Ambivalent Sexism Inventory, Index of Homophobia, Attitudes toward Gender Stereotypes about Romantic Relationships Scale were administered to 384 participants who have heterosexual romantic relationships. In this study, gender (woman man) x attachment styles (secure, fearful, preoccupied and dismissing attachment styles) multivariate analysis of variance (MANOVA) was employed. The results showed no significant gender x attachment styles interaction effect on dependent variables. In contrast, a significant main effect was found for gender and attachment style. Men had higher scores on attitudes toward homosexuals score, hostile sexism and attitudes toward gender stereotypes about romantic relationships than women. However, women had higher score on benevolent sexism than men. Results also indicated that individuals with fearful and dismissing attachment style had the higher scores on attitudes towards homosexuals, sexism and attitudes toward gender stereotypes about romantic relationships. Finally, secure participants had the lowest levels of all scales. Moreover, sexism and stereotypes about romantic relationships were the best predictors of sexual prejudice. This study demonstrates that attachment styles had significant impact on attitudes towards homosexuals, sexism and stereotypes regarding romantic relationships.

Key words: Attitudes towards homosexuality, sexism, stereotypes, attachment styles

Yazışma Adresi: Nur Okutan Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Psikoloji Bölümü, 06100 Sıhhiye Ankara - Türkiye

E-posta: nokutan@humanity.ankara.edu.tr

Yazar Notu: Bu çalışma, ilk yazarın Ankara Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde yaptığı yüksek lisans tezinin bir bölümüdür.

Önyargı ve ayrımcılığın hedefinde yer alan gruplardan biri olan eşcinsel bireyler, dışlanma ve damgalanma (Herek, 2007), sözel ve fiziksel olarak saldırıya maruz kalma (Herek, 1989) ve cinsel yönelimlerini açıklamama (Herek, 1995) gibi pek çok sosyal ve psikolojik sorunla karşı karşıya kalmaktadır. Amerikan Psikiyatri Birliği'nin 1973'te eşcinsellik ve çift cinsel yönelimi (biseksüel) ruhsal hastalık listesinden çıkarmasıyla birlikte, araştırmacılar cinsel önyargının nedenleri üzerine odaklanmışlardır (Kite, 1984). Çalışmalar, eşcinsellere yönelik olumsuz tutumların toplumsal cinsiyet rolleri, kalıpyargılar (Herek, 1984; Kite ve Deaux, 1986, 1987; Whitley, 1987; 2001) ve cinsiyetçi tutumlarla ilişkili olduğuna işaret etmektedir (Aosved ve Long, 2006; Davies, 2004; Ficarrotto, 1990; Sakallı, 2002a).

Eşcinsellere yönelik olumsuz tutumlarla ilgili çalışmaların bazıları, cinsel önyargının geleneksel cinsiyet rolleri ve kalıpyargular yerine kullanılan cinsiyetçilik kavramıyla yakından ilişkili olduğunu vurgulamaktadır (Davies, 2004; Sakallı, 2002a; Whitley, 2001). *Cinsiyetçilik* kavramı, cinsiyete yönelik her tür ayrımcılık içeren tutum ve davranışları içine almakta ve genelde kadınlara yönelik olumsuz tutumları ifade etmek için kullanılmaktadır (Glick ve Fiske, 1996; Sakallı-Uğurlu, 2003a). Glick ve Fiske (1997) cinsiyetçilikle ilişkili çalışmaların daha çok kadınlara yönelik olumsuz tutumları yansıttığını ileri sürmekte ancak, kadınlara yönelik olumlu tutum ve kalıpyarguların cinsiyetçiliği barındıracağını vurgulayarak *Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Kuramı*'ni (*Ambivalent Sexism*) geliştirmişlerdir. Bu kurama göre, *düşmanca cinsiyetçilik* (*hostile sexism*) ve *korumacı cinsiyetçilik* (*benevolent sexism*) olmak üzere cinsiyetçiliğin iki yönü vardır.

Düşmanca cinsiyetçilik, kadının erkekten aşağı konumda ve zayıf olarak algılanması gibi kadınlara yönelik olumsuz duygular ve kalıpyargularla ilişkiliyken; cinsiyetçiliğin örtük bir biçimde ifade bulduğu korumacı cinsiyetçilik, (örn., kadınların korunması gerektiğine inanmak gibi) kadınlara yönelik olumlu tutum ve kalıpyargularla ilişkilidir. Sakallı (2002a) tarafından yapılan bir çalışmada, korumacı cinsiyetçiliğe göre, düşmanca cinsiyetçilik ve cinsel önyargı arasında daha güçlü bir ilişkinin olduğu ortaya konulmuştur. Bir diğer çalışmada kadınların düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik puanları eşcinsellere yönelik olumsuz tutumlarla ilişkili iken erkeklerde sadece düşmanca cinsiyetçilik cinsel önyargı ile ilişkili bulunmuştur (Nagoshi ve ark., 2008). Tüm bunlara ek olarak, hem ülkemizde (Akdaş-Mitrani, 2008; Gelbal ve Duyan, 2006; Sakallı ve Uğurlu, 2001; Şah, 2009) hem yurt dışında yapılan çalışmalar (Herek, 1988; Kite, 1984; LaMar ve Kite, 1998; Swank ve Raiz, 2010) erkeklerin cinsel önyargılarının kadınlara göre daha olumsuz olduğunu göstermektedir.

Eşcinsellere yönelik tutumlarla, romantik ilişkilerde kadın ve erkekte beklenen kalıpyargısal davranışlar da ilişkili görünmektedir. Bazı araştırmacılara göre, ilişkilerde erkeğin karar verici, etkin ve yönetici rolleri üstlenmesi, kadınların ise ilişkide itaat eden, edilgen ve uyumlu olması yaygın olan romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargılardır (Clark ve ark., 1999; Peplau ve Gordon, 1985; Rose ve Frieze, 1993; Sakallı-Uğurlu, 2003b). Kite ve Deaux (1987), eşcinsellere yönelik kalıpyargıların geleneksel kadın ve erkek rollerine göre şekillendiğini belirtmektedir. Bir çalışmada (Sakallı, 2002b) erkek eşcinsellerin "kadın gibi davranan", "makyaj yapan", "duygusal" gibi sıfatlarla nitelendirildikleri ve bazı olumsuz özellikler atfedildiği görülmektedir. Bir diğer çalışmada da, bir erkek, "kadın gibi yürüten" gibi kadınsı özelliklerle; aynı şekilde bir kadın "erkeksi bir görünüme sahip" olma gibi erkeksi özelliklerle tanıtıldığında eşcinsel olarak değerlendirildiği görülmektedir (Deaux ve Lewis, 1984). Görüldüğü gibi, kadın ve erkek eşcinsellere atfedilen bu özellikler, karşı cinsel kadın ve erkekler için uygun görünen geleneksel rol ve inançları içermektedir (Deaux ve Lewis, 1984). Dolayısıyla bu rollerden sapan davranışları gösterenler eşcinsel olarak nitelendirilmekte ve önyargılı tutumların hedefi olmaktadır (Herek, 1995).

Tüm bunlara ek olarak, eşcinsellere yönelik olumsuz tutumlarla ilgili çalışmaların birçoğu (Herek ve Glunt, 1993; Lance, 1987; Sakallı ve Uğurlu, 2001), gruplar arası toplumsal teması (Allport, 1958) vurgulayarak, eşcinsel bireylerle kurulacak olan olumlu toplumsal ilişkilerin cinsel önyargıyı azaltmada oldukça önemli olduğuna işaret etmektedir. Bu toplumsal temas da yakın ilişkilerin oluşması ve gelişmesinde belirleyici rol oynayan bağlanma biçimleriyle ilişkili olabilir. Pek çok çalışma, başkalarıyla olumlu ilişkiler kurmada, bağlanmanın oldukça önemli rolü olduğunu vurgulamaktadır (Ben-Ari ve Hirshberg, 2009; Collins ve Read, 1990; Feeney ve Kirkpatrick, 1996; Klohnen ve Stephan, 1998). Bağlanma kuramına (Bowlby, 1969) göre, bebek ve birincil bakıcısı arasında bağ kurulur ve bu bağlanmadan da yetişkinlikteki ilişkilerin nasıl gelişeceğine yönelik içsel olarak işleyen modeller ya da zihinsel temsiller geliştirilir. Bakıcılarına güvenli bağlanan bebek/çocuklar kendilerine ve başkalarına ilişkin olumlu zihinsel temsiller geliştirirken, güvenli bağlanmayanların zihinsel temsilleri olumsuzdur. Bu ilişkiler temelinde, araştırmacılar (Ainsworth ve ark., 1978), bağlanmayı üç kategori (güvenli, kaygılı ve kaçınan) olarak sınıflandırmışlar ve daha sonra da Hazan ve Shaver (1987), bu bağlanma örüntülerinin bir benzerinin yetişkinlikte deneyimlendiğini ileri sürmüştür. Bartholomew ve Horowitz (1991) ise daha önce belirtilen zihinsel temsiller temelinde yetişkin bağlanma biçimlerini *güvenli (olumlu benlik ve olumlu başkaları modeli)*, *saplantılı (olumsuz*

benlik olumlu başkaları), korkulu (olumsuz benlik ve başkaları) ve kaçınmacı (olumlu benlik ve olumsuz başkaları) biçiminde sınıflandırarak dördümlü bağlanma modelini önermişlerdir.

Kişilerarası ilişkilerin düzenlenmesinde bağlanma biçimlerinin etkili olduğunu ortaya koyan pek çok araştırma mevcuttur. Örneğin güvenli bağlanma, ilişkilerde olumlu toplumsal davranışlarla (Collins ve Read, 1990; Hazan ve Shaver, 1987) ilişkili bulunmuştur. Ancak hem ülkemizde hem de yurt dışında önyargılı tutumlar ve bağlanma biçimlerini ele alan çalışmaların oldukça az olduğu görülmektedir. Bu sınırlı çalışmaların birinde (Gromley ve Lopez, 2010), kaçınmacı bağlanma biçimi olan erkeklerin eşcinsellere yönelik en fazla olumsuz tutumu olan grup olduğu ortaya konmuştur. Mikulincer ve Shaver (2001), dış-grup üyelerine yönelik tutumlar ve bağlanma biçimleri arasındaki ilişkiyi ele aldıkları çalışmalarında, güvenli bağlanan bireylerin güvensiz bağlananlara göre dış-grup üyelerine yönelik tutumlarının daha kabul edici olduğunu saptamışlardır. Ek olarak, eşcinsellerin cinsel yönelimlerine ilişkin olumsuz tutumları (içselleştirilmiş homofobi) ve bağlanma biçimleri arasındaki ilişkileri ortaya koyan çalışmalar da vardır (Jellison ve McConell, 2004; Sherry, 2007). Bu çalışmalara göre, güvenli bağlanma, içselleştirilmiş homofobiyle olumsuz yönde ilişkililikten korkulu ve saptantılı bağlanma olumlu bir ilişkiye sahiptir.

Bağlanma biçimleri; cinsiyetçilik ve romantik ilişkilerde kadın erkek rollerine ilişkin kalıpyargılı tutumlarla da ilişkili görünmektedir. Bağlanma biçimleri ile cinsiyetçilik arasındaki ilişkiyi vurgulayan bir çalışmada, korkulu ve kaçınmacı bağlananların düşmanca tutumları benimseme eğiliminde oldukları görülmüştür (Ainsworth ve ark., 1978). Ayrıca, kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın geleneksel kadın erkek rol inançlarını benimsemeye (Downing, 2008); kaygılı bağlanmanın ise düşmanca cinsiyetçilikle ilişkili olduğu bulunmuştur (Yakushko, 2005). Benzer biçimde, güvensiz bağlanmanın geleneksel cinsiyet rollerine uygun kalıpyargısal düşünceleri benimsemeye ilişkili olduğu düşünülmektedir (Mikulincer ve Shaver, 2007).

Buraya dek aktarılanlardan da anlaşılacağı gibi, eşcinsellere yönelik tutumlar ile ilgili pek çok çalışma mevcuttur. Bu çalışmalardan bazılarında eşcinsellerle kurulacak olumlu toplumsal temasın önyargıların azaltılmasında önemli bir rolü olduğunu vurgulamaktadır (Herek, 1984; 1988; Herek ve Glunt, 1993; Lance, 1987; Sakallı ve Uğurlu, 2001; 2002). Başkalarıyla kurulacak toplumsal temasın düzenlenmesinde de Bowlby'nin (1969) bağlanma kuramı etkili olabilir. Hatırlanacağı gibi, kurama göre erken dönemlerde birincil bakıcılarla kurulan ilk etkileşimler, bireyin daha sonraki tüm toplumsal ilişkilerinin kurulması, düzenlenmesi ve gelişmesinde etkilidir. Dolayısıyla, bireylerin bağlanma

biçimlerinin eşcinsellere yönelik tutumlarını, romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargılarını ve cinsiyetçi tutumlarını etkileyebileceği düşünülebilir. Bu noktadan hareketle, *çalışmanın temel amacı*, farklı bağlanma biçimlerine sahip kadın ve erkeklerin sözü edilen bu değişkenler (eşcinsellere yönelik tutumlar, cinsiyetçilik, romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargılar) açısından farklılaşıp farklılaşmadıklarını incelemektir. Ayrıca, daha önce de belirtildiği gibi, cinsel önyargı cinsiyetçilik ve kalıpyargısal tutumlarla yakından ilişkilidir. Bu nedenle çalışmanın bir diğer amacı da, cinsel önyargıyı yordayan değişkenleri belirlemektir.

Yöntem

Katılımcılar

Bu çalışmanın örneklemini araştırmanın yapıldığı sırada duygusal bir birlikteliği olan, 205'i kadın (% 51.20) 195'i erkek (% 48.80) toplam 400 kişi oluşturmuştur. Katılımcıların yaş ortalaması 21.68'dir ($S = 2.58$). Katılımcıların ailelerinin aylık gelir ortalamaları 1789.04 TL'dir. Araştırmaya katılanların 346'sı (% 90.10) üniversite öğrencisi, 15'i (% 3.90) üniversite mezunu, 13'ü (% 3.40) lisansüstü ve 10'u (% 2.90) lise mezunudur. Katılımcıların 309'u (% 77.20) araştırmanın uygulandığı süre içinde flört ilişkisi içinde, 76'sı (% 19.0) nişanlı/sözlü ve 15'i (% 3.80) evli olduğunu belirtmiştir. İlişki süresi kadınlarda ortalama 21.95 ($S = 19.84$) ay, erkeklerde ise 19.87 ($S = 19.66$) aydır.

Katılımcıların 384'ü (% 96.0) cinsel yöneliminin karşı cinsel, 1 (% .20) kişi eşcinsel olduğunu, 1 kişi (% .20) emin olmadığını, 12 kişi (% 3.0) ise yanıt vermek istemediğini belirtmiş; 2 katılımcı (% .50) ise bu soruyu boş bırakmıştır. Sonuç olarak, cinsel yöneliminin karşı cinsel olduğunu bildiren 384 katılımcı (197 kadın, 187 erkek) analize dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu. Bu formda cinsiyet, cinsel yönelim, yaş, aile gelir durumu, anne/baba eğitim düzeyi yaşamın çoğunun geçirildiği yer gibi demografik özelliklere ilişkin sorular ve ilişki durumu ve süresi gibi ilişkilerine yönelik sorular yer almıştır.

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YİYE). Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri, Brennan ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirilmiş, kaygı (18 madde) ve kaçınma (18 madde) boyutları olan 36 maddelik, 7 dereceli Likert tipi bir ölçektir. Ölçekle kaygı ve kaçınma boyutları ele alınarak bağlanma biçimleri ölçülebileceği gibi Bartholomew ve Horowitz'in (1991) önerdiği gibi, küme analizi yapılarak dördümlü sınıflandırma yapılabilmektedir. Buna göre, her iki alt boyuttan düşük puan alanlar *güvenli*, her iki boyuttan yüksek puan alanlar *korkulu*, kaygı boyutundan yüksek kaçınma boyutun-

dan düşük puan alanlar *saplantılı* ve kaygı boyutunda düşük kaçınma boyutundan yüksek puan alanlar *kaçınmacı* bağlanma biçimi olarak sınıflandırılır.

Sümer (2006) ölçeğin faktör yapısını incelemiş; kaygı ve kaçınma olarak iki alt boyut elde etmiştir. Bu iki alt boyutun iç tutarlılık katsayıları sırasıyla .86 ve .90 olarak bulunmuştur. Ölçekteki 3., 15., 19., 22., 25., 27., 29., 31., 33. ve 35. maddelerin ters puanlanması gerekmektedir.

Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği (ÇDCÖ). Bu ölçek, kadınlara yönelik cinsiyetçiliği ölçmek amacıyla Glick ve Fiske (1996) tarafından geliştirilmiş, 6 dereceli Likert tipi bir ölçektir. Türkçe'ye uyarlanması Sakallı-Uğurlu (2002) tarafından yapılmış ve ölçeğin, düşmanca (iç tutarlılık katsayısı = .87) ve korumacı cinsiyetçilik (iç tutarlılık katsayısı = .78) olmak üzere iki boyuttan oluştuğu saptanmıştır. Düşmanca Cinsiyetçilikte (11 madde) kadınlara yönelik olumsuz tutumlarla ilgili maddeler yer alırken, Korumacı Cinsiyetçilikte (11 madde), cinsiyetçiliğin örtük bir biçimde ifade edildiği maddeler yer almaktadır. Her bir alt ölçekten elde edilen puanların artması, ilgili boyutun artması anlamına gelmektedir.

Eşcinsellere İlişkin Tutumlar Ölçeği (ETÖ). Eşcinsel bireylere yönelik tutumları ölçmek amacıyla Hudson ve Ricketts (1980) tarafından geliştirilen, 25 maddelik, 6 dereceli Likert tipi bir ölçektir. Türkçe uyarlama çalışması Sakallı ve Uğurlu (2001) tarafından yapılmış ve ölçek 23 maddeye indirilmiştir. Bu ölçekten tek bir toplam puan alınmakta ve puanların artması, eşcinsellere yönelik olumsuz tutumların arttığına işaret etmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .94 olarak bulunmuştur. Ölçekteki 5., 6., 8., 10., 11., 13., 17., 18., 21., 22. ve 23. maddeler ters puanlanmaktadır.

Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılara İlişkin Tutumlar Ölçeği (RİKTÖ).

Romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargılara karşı tutumları ölçmek amacıyla Sakallı ve Curun (2001) tarafından geliştirilen, 7 dereceli Likert tipi 12 maddelik bir ölçektir. Romantik İlişkilerde Erkeğin Baskın Kadının Kabul Edici Tavırları (iç tutarlılık katsayısı = .83) ve Erkeğin Girişken Olması (iç tutarlılık katsayısı = .83) olmak üzere iki alt boyutu vardır. Sakallı-Uğurlu (2003b) ölçeği tekrar gözden geçirmiş ve 10 maddeye indirmiştir. Bu çalışmada daha önceki çalışmalarıyla tutarlı faktör yapısı elde etmiştir. Bu çalışmada kısaltılmış form kullanılmıştır. Ölçekteki 4 ve 9. maddeler ters kodlanmaktadır. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargıların arttığına işaret etmektedir.

İşlem

Sözü edilen ölçekler, katılımcılara bireysel ya da grup uygulamaları şeklinde verilmiştir. Katılımcılar ölçekleri gönüllü olarak doldurmuşlardır. Ölçeklerin doldurulması yaklaşık 35-40 dakika sürmüştür.

Bulgular

Bağlanma Biçimlerine Göre Sınıflandırılan Kadın ve Erkeklerin Diğer Ölçeklerden Almış Oldukları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Küme analizi yöntemiyle bağlanma biçimlerine (saplantılı, güvenli, korkulu ve kaçınmacı) göre sınıflandırılan kadın ve erkek katılımcıları EYT, ÇDCÖ ve RİKTÖ'den aldıkları puanlar açısından karşılaştırabilmek amacıyla cinsiyet (2) x bağlanma biçimleri (4) desenine uygun çok yönlü varyans analizi (MANOVA) yapılmıştır. Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre,

Tablo 1. ETÖ, DC, KC ve RİKTÖ Puanlarının Bağlanma Biçimlerine Göre Karşılaştırılması

	Bağlanma Biçimleri								F
	Saplantılı (n = 115)		Güvenli (n = 123)		Korkulu (n = 64)		Kayıtsız (n = 82)		
	Ort.	S	Ort.	S	Ort.	S	Ort.	S	
ETÖ	110.88 _{ab}	20.12	108.07 _b	20.20	116.28 _a	18.30	115.48 _a	16.65	5.01**
DC	43.10 _{ab}	10.32	40.67 _b	11.76	46.05 _a	9.78	45.62 _a	9.28	7.85***
KC	43.76 _{ac}	9.07	40.20 _b	10.98	47.19 _{ac}	9.54	47.05 _{ac}	9.07	9.57***
RİKTÖ	47.54 _{bc}	11.35	46.46 _b	11.53	53.12 _a	10.06	53.40 _a	8.58	12.34***

p < .01; *p < .001

Not. ETÖ = Eşcinsellere Yönelik Tutumlar Ölçeği, DC = Düşmanca Cinsiyetçilik, KC = Korumacı Cinsiyetçilik, RİKTÖ = Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılara İlişkin Tutumlar Ölçeği
Farklı harfler ortalamalar arasında anlamlı farklılığa işaret etmektedir.

cinsiyet (Wilks' $\lambda = .86$, $F_{4,373} = 14.75$, $p < .001$, $\eta^2 = .14$) ve bağlanma biçimleri (Wilks' $\lambda = .87$, $F_{12,987} = 4.32$; $p < .001$, $\eta^2 = .04$) temel etkisinin Wilks' Lambda değerleri bazı bağımlı değişkenler yönünden anlamlı farklar olduğuna işaret etmektedir. Buna karşılık, cinsiyet ve bağlanma biçimleri ortak etkisi gözlenmemiştir. Eşcinsellere Yönelik Tutumlar ($F_{1,376} = 11.10$, $p < .01$, $\eta^2 = .03$), Düşmanca Cinsiyetçilik ($F_{1,376} = 26.35$, $p < .001$, $\eta^2 = .07$), Korumacı Cinsiyetçilik ($F_{1,376} = 4.23$, $p < .05$, $\eta^2 = .01$) ve Romantik İlişkilerde Kadın Erkek Rollerine İlişkin Kalıpyargılar ($F_{1,376} = 11.04$, $p < .01$, $\eta^2 = .03$) üzerinde ise cinsiyet temel etkisi anlamlıdır. Buna göre, erkeklerin EYT ($Ort. = 115.52$, $S = 18.52$), Düşmanca Cinsiyetçilik ($Ort. = 45.84$, $S = 10.35$) ve RİKTÖ'den ($Ort. = 51.23$, $S = 10.56$) almış oldukları puanlar kadınlarınkinden (sırasıyla $Ort. = 108.38$, $S = 19.56$; $Ort. = 40.98$, $S = 10.50$; $Ort. = 47.61$, $S = 11.27$) yüksektir. Buna karşılık, kadınların Korumacı Cinsiyetçilik puanları ($Ort. = 45.02$, $S = 10.71$) erkeklerinkinden ($Ort. = 42.71$, $S = 9.46$) daha yüksektir.

Benzer biçimde, Eşcinsellere Yönelik Tutumlar ($F_{3,376} = 5.01$, $p < .01$, $\eta^2 = .04$), Düşmanca Cinsiyetçilik ($F_{3,376} = 7.85$, $p < .001$, $\eta^2 = .06$), Korumacı Cinsiyetçilik ($F_{3,376} = 9.57$, $p < .001$, $\eta^2 = .07$) ve RİKTÖ'den ($F_{3,376} = 12.34$, $p < .001$, $\eta^2 = .10$) alınan puanlar üzerinde bağlanma biçimleri temel etkisi anlamlı bulunmuştur. Bu temel etkilerin hangi gruplar arası farklılıklardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tukey-Kramer testi sonuçları Tablo 1'de verilmiştir (bkz. Tablo 1).

Tukey-Kramer testi sonuçlarına göre, ETÖ'den, korkulu ve kaçınmacı bağlananlar, güvenli bağlanan-

lardan yüksek puan almışlardır (sırasıyla $q_{4,376} = 4.06$, $q_{4,376} = 3.96$; $p < .05$). Benzer şekilde, Düşmanca Cinsiyetçilik alt boyutunda korkulu ve kaçınmacı bağlanma biçimi olanlar güvenli olanlardan daha yüksek puanlar almışlardır (sırasıyla $q_{4,376} = 4.85$, $q_{4,376} = 4.82$; $p < .05$). Korumacı Cinsiyetçilik alt ölçeğinden korkulu, kaçınmacı ve saplantılı bağlananlar ilişkilerine güvenli bağlananlardan daha yüksek puanlar almışlardır (sırasıyla $q_{4,376} = 6.57$, $q_{4,376} = 6.96$, $q_{4,376} = 3.98$; $p < .05$). RİKTÖ toplam puanı için yapılan karşılaştırmada, kaçınmacı ve korkulu katılımcılar hem güvenli (sırasıyla $q_{4,376} = 6.66$, $q_{4,376} = 5.92$; $p < .05$) hem de saplantılılardan daha yüksek puan almışlardır (sırasıyla $q_{4,376} = 5.55$, $q_{4,376} = 4.91$; $p < .05$).

Ölçekler Arası Korelasyonlar ve Regresyon Analizi

Eşcinsellere yönelik tutumlar toplam puanı ile bağlanma biçimleri, cinsiyetçilik ve romantik ilişkilerde kalıpyargı puanları arasındaki ilişkiler Tablo 2'de gösterilmektedir.

Sonuçlara göre, eşcinsellere yönelik tutumlar, hem kaçınmacı bağlanma ($r = .20$, $p < .05$), hem de kaygılı bağlanma ($r = .14$, $p < .05$) biçimleri ile olumlu yönde ilişkilidir. Benzer olarak, eşcinsellere yönelik tutumların hem düşmanca ($r = .40$, $p < .05$) ve korumacı cinsiyetçilik ($r = .32$, $p < .05$) hem de Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılara İlişkin Tutumlar Ölçeği toplam puanıyla ($r = .64$, $p < .05$), olumlu yönde bir ilişkiye sahip olduğu görülmektedir.

Çalışmanın amacı doğrultusunda eşcinsellere yönelik tutumları yordayan değişkenleri saptamak için aşamalı hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Buna göre,

Tablo 2. Değişkenler Arası Korelasyonlar

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Ekonomik düzey	-	-.12*	-.12*	-.09	-.17**	-.17**	-.11*	-.15**	-.14**	-.11*
2. ÇDCÖ		-	.85**	.84**	.56**	.51**	.49**	.43**	.24**	.25**
3. DC			-	.43**	.48**	.50**	.32**	.40**	.16**	.18**
4. KC				-	.46**	.36**	.44**	.32**	.24**	.25**
5. RİKTÖ					-	.88**	.84**	.64**	.31**	.22**
6. RİEBKKT						-	.48**	.62**	.18**	.15**
7. RİEGO							-	.47**	.37**	.22**
8. EYTÖ								-	.20**	.14**
9. Kaçınma									-	.28**
10. Kaygı										-

Not. ETÖ = Eşcinsellere Yönelik Tutumlar Ölçeği, DC = Düşmanca Cinsiyetçilik, KC = Korumacı Cinsiyetçilik, RİKTÖ = Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılara İlişkin Tutumlar Ölçeği

Tablo 3. Eşcinsellere Yönelik Tutumları Yordayan Değişkenler

Değişkenler (Regresyon denkleminde giriş sırasına göre)	R	R ²	F	β	t
I. Aşama (Demografik Değişkenler)					
Ekonomik Düzey	.15	.02	8.41**	-.03	-.85
II. Aşama (ÇDCÖ)					
Düşmanca Cinsiyetçilik	.41	.17	37.80***	.08	1.66
Korumacı Cinsiyetçilik	.44	.20	29.58***	.04	1.74
III. Aşama (RİKTÖ)					
RİEBKKT	.64	.41	61.50***	.47	9.46***
RİEGO	.66	.43	54.28***	.19	3.95***

** $p < .01$; *** $p < .001$

Not. RİEBKKT = Romantik İlişkilerde Erkeğin Baskın Kadının Kabul Edici Tavırları, RİEGO = Romantik İlişkilerde Erkeğin Girişken Olması

ilk aşamada yaş, ekonomik düzey gibi demografik değişkenler, ikinci aşamada Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği'nin iki alt boyutu (Düşmanca ve Korumacı Cinsiyetçilik), üçüncü aşamada Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılara İlişkin Tutumlar Ölçeği toplam puanı, son olarak da Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envantiri'nin Kaygı ve Kaçınma bağlanma boyutları denkleme girilmiştir. Sonuçlar, değişkenlerin regresyon denkleminde giriş sırasına göre Tablo 3'te özetlenmiştir.

Tablo 3'te görüldüğü gibi, ilk aşamada denkleme giren değişkenlerden sadece ekonomik düzey, Eşcinsellere İlişkin Tutumlar Ölçeği'nden alınan puanları anlamlı olarak yordamaktadır ($F_{1,366} = 8.41, p < .01$). Bu değişkenin açıkladığı varyans % 2'dir. Bir sonraki aşamada denkleme giren ÇDCÖ'nün Düşmanca ve Korumacı Cinsiyetçilik alt boyutlarının her ikisinin de yordayıcı etkisi olduğu görülmüş ve açıklanan varyans % 20'ye yükselmiştir (sırasıyla $F_{2,365} = 37.80, F_{3,364} = 29.58; p < .001$). Eşcinsellere yönelik tutumlar üzerinde yordayıcı etkisi saptanan son değişkenlerin RİKTÖ'nün Romantik İlişkilerde Erkeğin Baskın Kadının Kabul Edici Tavırları ($F_{4,363} = 61.50, p < .001$) ve Romantik İlişkilerde Erkeğin Girişken Olması ($F_{5,362} = 54.28, p < .001$) alt ölçeklerinden alınan puanlar olduğu görülmektedir. Böylece, Eşcinsellere Yönelik Tutumlar Ölçeği'nden alınan puanlar üzerinde anlamlı katkısı olan beş değişkenin açıkladığı toplam varyans % 43'e ulaşmıştır.

Sonuç

Daha önce belirtildiği gibi bu çalışmanın temel amacı, farklı bağlanma biçimlerine sahip kadın ve erkek-

leri, eşcinsellere yönelik tutumları, cinsiyetçilik ve romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargıları açısından karşılaştırmaktır. Ayrıca, sözü edilen bu değişkenlerin cinsel önyargıyı ne derece yordadığı da incelenmiştir. Bu çalışmada, daha önceki çalışmalarla tutarlı olarak (Herek, 1988; Kite, 1984; LaMar ve Kite, 1998; Swank ve Raiz, 2010), kadınlarla karşılaştırıldığında erkeklerin eşcinsellere yönelik daha fazla olumsuz tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuç, kadınsılık ve erkeksiliğe ilişkin tutum ve inançları belirten cinsiyet kalıpyargılarıyla ilişkili görülmektedir. Cinsiyet kalıpyargıları kadınlar için bağımlı, edilgen, duygusal gibi özellikler içerirken, erkekler içinse baskın, güçlü, kendine güvenen, bağımsız gibi daha olumlu özellikleri içermektedir (Brannon, 2002; Deaux, 1984). Böylelikle, erkeklerin toplumsal rollere uymada kadınlara göre daha fazla baskı hissettikleri (Herek ve Glunt, 1993); erkeksi kimliklerini korumak amacıyla özellikle erkek eşcinsel bireylere yönelik daha fazla olumsuz tutumlara sahip oldukları düşünülmektedir (Herek, 2000). Çalışmada ayrıca, erkeklerin hem düşmanca cinsiyetçilik puanlarının hem de romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargısal tutumlarının kadınlarınkinden daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Buna karşılık, kadınların ise korumacı cinsiyetçilik puanları erkeklerden daha yüksektir. Hem ülkemizde (Günel ve Büyüksahin, 2009; Sakallı, 2002a; Sakallı-Uğurlu, 2002) hem de yurtdışında (Glick ve ark., 2000; Nagoshi ve ark., 2008) yapılmış bazı çalışmalarda erkeklerin düşmanca cinsiyetçiliği daha fazla benimsedikleri görülmektedir. Bazı çalışmalar da (Sakallı, 2002a; Yakushko, 2005), kadınların korumacı cinsiyetçilik tutumlarını daha fazla benimsediklerine işaret et-

mektedir. Glick ve arkadaşları (2000) tarafından yapılan kültürler arası bir çalışmada, cinsiyetçiliğin fazla olduğu ülkelerde kadınların korumacı cinsiyetçiliğe ilişkin tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür. Bu sonuç korumacı cinsiyetçiliğin kadınlar tarafından kendi yararlarına gibi görünmesiyle, benliklerini korumaya çalışmalarıyla açıklanmaktadır. Ayrıca ülkemizde, erkeklerin cinsiyet rollerine ilişkin kalıpyargısal tutumlarının daha katı olduğunu ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur (Sakallı ve Curun, 2001; Sakallı-Uğurlu, 2003b).

Çalışmada katılımcılar bağlanma biçimlerine göre dört gruba ayrılmış ve bu grupların bazı bağımlı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Korkulu ve kaçınmacı bağlananların güvenli bağlananlara göre eşcinsellere yönelik daha olumsuz tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Daha önce belirtildiği gibi, korkulu ve kaçınmacı bağlanma biçimine sahip bireylerin başkalarına ilişkin olumsuz zihinsel temsilleri mevcuttur. Mikulincer ve Shaver (2001), dış-grup üyelerine yönelik tutumlar ve bağlanma arasındaki ilişkileri ele aldıkları deneysel çalışmalarında, güvenli bağlanma biçimi olanların dış-grup üyelerine yönelik tutumlarının güvensiz bağlananlara göre daha olumlu olduğuna işaret etmektedir. Gormley ve Lopez (2010) çalışmalarında, kaçınmacı bağlanma biçimi olan erkeklerin eşcinsellere yönelik tutumu en olumsuz olan grup olduğunu saptamışlardır. Çalışmada benzer olarak, korkulu ve kaçınmacı bireylerin düşmanca cinsiyetçilik tutumları güvenli bireylere göre daha yüksek bulunmuştur. Daha önce ifade edildiği gibi, kadınlara yönelik olumsuz tutumların açıkça ifade edildiği düşmanca cinsiyetçilik (Glick ve Fiske, 1997) kişilerarası ilişkilerde yaşanan sorunlara yaklaşım tarzlarıyla ilişkili görünmektedir. Ainsworth ve arkadaşları (1978) korkulu ve kaçınmacı bireylerin daha fazla düşmanca tutumları benimseme ve karamsar olma eğiliminde olduklarını belirtmişlerdir. Bir çalışmada, düşmanca cinsiyetçilikle kaygılı bağlanma arasında olumlu yönde ilişki olduğu ortaya konulmuştur (Yakushko, 2005). Daha önce yapılan çalışmalar da saldırganca tutumların bağlanma biçimlerine göre değiştiğini göstermektedir (Buunk, 1997; Mikulincer, 1998; Zimmerman, 2004). Mikulincer (1998) diğerlerine yönelik olumsuz beklentileri olan güvensiz bağlananların, partnerlerinin düşmanca bir niyetinin olmadığı durumlarda bile, partnerlerine yönelik “düşmanca” yüklemelerde bulduklarına işaret etmektedir. Ülkemizde yapılan bazı çalışmalarda (Akmaç, 2009) korkulu bağlanmanın öfkenin saldırganca ifade edilmesiyle ilişkisi olduğunu ortaya koymuştur. Yine başka bir çalışmada (Büyüksahin ve Hovardaoğlu, 2007), korkulu ve kaçınmacı bireyler güvenilirilere göre ilişkilerinde -daha fazla sorun yaşadıklarını bildirmişlerdir. Sümer (2006), kaçınmacı bağlananların yalnızlıktan en çok hoşlanan bağlanma grubu olduğunu bildirmiştir. Ayrıca,

ülkemizde yapılan bir diğer çalışmada ilişkilerinde kaybetme korkusu yaşayan kadınların, düşmanca cinsiyetçi tutumları daha fazla sergiledikleri görülmektedir (Günel ve Büyüksahin, 2009). Çalışmada, korumacı cinsiyetçilik alt boyutunda ise korkulu, kaçınmacı ve saplantılı bağlanma biçimine sahip olanların güvenli olanlara göre daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Bu bulgular da beklentilerle tutarlıdır. Downing (2008), kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın geleneksel kadın ve erkek rollerini benimsemeyle ilişkili olduğunu belirtmiştir. Bu bulgular göz önünde tutulduğunda, güvensiz bağlanma biçiminin geleneksel rollerle ilişkili olduğu söylenebilir.

Ek olarak, bu çalışmada romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargılara ilişkin tutumlar ölçeğinden alınan puanlar açısından gruplar arası karşılaştırmalar yapılmıştır. Kaçınmacı ve korkulu bağlanan bireylerin güvenli ve saplantılı bağlananlara göre romantik ilişkilerde kadın ve erkek rollerine ilişkin daha kalıpyargısal tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Mikulincer ve Shaver (2007) güvensiz bağlananların yeni bilgileri işlemeye daha kapalı olduklarını, bu nedenle de geleneksel cinsiyet rollerine uygun kalıpyargısal düşünceleri daha fazla benimzediklerini ileri sürmektedir. Ayrıca, yazarlar güvenli bağlananların daha çok androjen cinsiyet rolüne sahip olduklarını belirtmişlerdir. Brennan ve arkadaşlarına (1991) göre, kaçınmacı bağlanma biçimine sahip olanlar erkeksi rolleri daha fazla benimserler. Bu da kaçınmacı bireylerin romantik ilişkilerde erkeğin baskın kadının kabul edici rollerini daha fazla benimsemelerine neden olabilir. Tüm bu bulgular göz önüne alındığında, güvensiz bağlanma biçiminin, hem romantik ilişkilerde kalıpyargısal tutumlarla hem de cinsel önyargıyla ilişkili olduğu düşünülebilir.

Tüm bunlara ek olarak çalışmada, eşcinsellere yönelik tutumları hangi değişkenlerin yordadığına bakılmıştır. Bulgular incelendiğinde, demografik değişkenlerden ekonomik düzeyin eşcinsellere yönelik tutumları olumsuz yönde yordadığı görülmektedir. Bir başka deyişle, gelir düzeyi arttıkça cinsel önyargı azalmaktadır. Çalışmada ayrıca eşcinsellere yönelik olumsuz tutumları hem korumacı hem de düşmanca cinsiyetçilik puanlarının olumlu yönde yordadığı saptanmıştır. Bu sonuçlar da, çelişik duygulu cinsiyetçilik kuramının (Glick ve Fiske, 1996) genel sayıltılarını doğrulamaktadır. Hem ülkemizde (Sakallı, 2002a) hem de yurt dışında yapılan bazı çalışmalar da (Davies, 2004; Nagoshi ve ark., 2008; Whitley, 2001) kadınlara yönelik düşmanca ve korumacı cinsiyetçiliğin cinsel önyargıyı açıkladığını göstermektedir. Bulgular, karşı cinsel ilişkilerde kalıpyargısal rolleri desteklemenin cinsel önyargıyı güçlü bir biçimde yordadığına işaret etmektedir. Önyargılı tutumlar üzerinde belirleyici bir role sahip olan kalıpyargılar (Allport, 1958), karşı cinsel ilişkilerdeki kadın ve

erkek rolleri açısından ele alındığında eşcinsellere yönelik olumsuz tutumlar üzerinde önemli bir rol oynaması hem beklentilerle hem de önceki çalışmalarla da tutarlıdır (Deaux ve Lewis, 1984; Herek, 1995).

Sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, elde edilen bulguların sosyal psikoloji alan yazınına katkı sağlamakla birlikte klinik psikoloji uygulamalarında da yararlı olabileceği düşünülmektedir. Şöyle ki, ilişkilerine güvensiz bağlanan karşı cinsel yönelimli bireylerin, hem eşcinsellere yönelik hem de romantik ilişkilerle ilgili daha kalıpyargısal tutumlara sahip olabileceklerinin göz önünde bulundurulması, psikoterapi esnasında izlenecek yöntemin belirlenmesi ve tedavinin yapılabilmesi aşamasında yararlı olabilir.

Bu çalışma, önemli bulgular sunmakla birlikte bazı sınırlılıklara sahiptir. Bunlardan biri, örneklemin büyük çoğunluğunun üniversite öğrencilerinden oluşuyor olmasıdır. Dolayısıyla, daha geniş bir yaş aralığında yapılacak çalışmalar, sonuçların genellenebilirliği açısından önemli görünmektedir. Ayrıca, sonraki çalışmalarda eşcinsellere yönelik tutumlar eşcinsel kadın ve eşcinsel erkekler için ayrı ayrı ölçülebilir. Bu da cinsel önyargıyla ilgili daha ayrıntılı bilgi sunabilir. Ek olarak, eşcinsel ve çift cinsel yönelimi olan bireylerin kendi cinsel yönelimlerine ilişkin bilgi, tutum ve düşüncelerini belirlemeye yönelik niceliksel ve niteliksel çalışmalar yapılabilir.

Kaynaklar

- Ainsworth, M. D. S., Bleher, M. C., Waters, E. ve Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the Strange Situation*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Akdaş-Mitrani, A.T. (2008). Eşcinsellere yönelik olumsuz tutumlar: Meslek grupları ve ilişkili özellikler. *Adli Bilimler Dergisi*, 7(24), 23-30.
- Akmaz, N. (2009). *Eğitim yöneticilerinin bağlanma stilleri ve sürekli öfke ve öfke ifade tarzları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Allport, G. W. (1958). *The nature of prejudice*. NY: Addison-Wesley Publishing.
- Aosved, A. C. ve Long, P. J. (2006). Co-occurrence of rape myth acceptance, sexism, racism, homophobia, ageism, classism, and religious intolerance. *Sex Roles*, 55, 481-492.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-244.
- Ben-Ari, R. ve Hirshberg, I. (2009). Attachment styles, conflict perception, and adolescents' strategies of coping with interpersonal conflict. *Negotiation Journal*, 25, 59-82.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Vol.1. Attachment*. NY: Basic Books.
- Brannon, L. (2002). *Gender: Psychological perspectives (3. baskı)*. Boston: Allyn ve Bacon.
- Brennan, K. A., Shaver, P. R. ve Tobey, A. E. (1991). Attachment styles, gender and parental problem drinking. *Journal of Social and Personal Relationships*, 8(4), 451-466.
- Brennan, K. A., Clark, C. L. ve Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview. J. A. Simpson. ve W. S. Rholes, (Ed.), *Attachment theory and close relationships* içinde (46-76) NY: Guilford Press.
- Buunk, B. P. (1997). Personality, birth order, and attachment styles as related to various types of jealousy. *Personality and Individual Differences*, 23, 997-1006.
- Büyüksahin, A. ve Hovardaoğlu, S. (2007). Yatırım modelinin bazı ilişkisel değişkenler yönünden incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 22(59), 69-90.
- Clark, C. L., Shaver, P. R. ve Abrahams, M. F. (1999). Strategic behaviors in romantic relationship initiation. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25(6), 709-722.
- Collins, N. L. ve Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 644-663.
- Davies, M. (2004). Correlates of negative attitudes toward gay men: Sexism, male role norms, and male sexuality. *The Journal of Sex Research*, 41(3), 259-266.
- Deaux, K. (1984). From individual differences to social categories: Analysis of a decades' research on gender. *American Psychologist*, 39(2), 105-116.
- Deaux, K. ve Lewis, L. L. (1984). Structure of gender stereotypes: Interrelationships among components and gender label. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46(5), 991-1004.
- Downing, V. L. (2008). *Attachment style, relationship satisfaction, intimacy, loneliness, gender role beliefs, and the expression of authentic self in romantic relationships*. Yayınlanmamış doktora tezi, University of Maryland.
- Ficarrotto, T. J. (1990). Racism, sexism, and erotophobia: Attitudes of heterosexuals toward homosexuals. *Journal of Homosexuality*, 19, 111-116.
- Feeney, B. C. ve Kirkpatrick, L. A. (1996). Effects of adult attachment and presence of romantic partners on physiological responses to stress. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(2), 255-270.
- Gelbal, S. ve Duyan, V. (2006). Attitudes of university students toward lesbians and gay men in Turkey. *Sex Roles*, 55, 573-579.
- Glick, P. ve Fiske, S. T. (1996). The ambivalence toward men inventory: Differentiating hostile and benevolent beliefs about men. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 491-512.
- Glick, P. ve Fiske, S. T. (1997). Hostile and benevolent sexism: Measuring ambivalent sexist attitudes toward women. *Psychology of Women Quarterly*, 21, 119-135.
- Glick, P., Fiske, S. T., Mladinic, A., Saiz, J., Abrams, D., Masser, B. ve ark. (2000). Beyond prejudice as simple antipathy: Hostile and benevolent sexism across cultures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 763-775.
- Gormley, B. ve Lopez, F. G. (2010). Authoritarian and homophobic attitudes: Gender and adult attachment style differences. *Journal of Homosexuality*, 57, 525-538.
- Günel, S. ve Büyüksahin, A. (2009) Yakın ilişkilerde bağlanım, kıskançlık nedenleri ve çelişik duygulu cinsiyetçilik arasındaki ilişki. *Uluslararası Multidisipliner Kadın Kongresi*, Ekim 2009, İzmir.
- Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511-524.
- Herek, G. M. (1984). Beyond "Homophobia": A social psychological perspective on attitudes toward lesbians and gay

- men. *Journal of Homosexuality*, 10(1/2), 1-21.
- Herek, G. M. (1989). Hate crimes against lesbians and gay men. *American Psychologist*, 44(6), 948-955.
- Herek, G. M. (1988). Heterosexuals' attitudes toward lesbians and gay men: Correlates and gender differences. *The Journal of Sex Research*, 25(4), 451-477.
- Herek, G. M. (1995). Psychology heterosexism in the United States. A. R. D'Augelli ve C. J. Patterson, (Ed.), *Lesbian, gay, and bisexual identities over the lifespan: Psychological perspectives* içinde (321-340). NY:Oxford University Press.
- Herek, G. M. (2000). Sexual prejudice and gender: Do heterosexuals' attitudes toward lesbians and gay men differ? *Journal of Social Issues*, 56(2), 251-266.
- Herek, G. M. (2007). Confronting sexual stigma and prejudice: Theory and practice. *Journal of Social Issues*, 63(4), 905-925.
- Herek, G. M. ve Glunt, E. K. (1993). Interpersonal contact and heterosexuals' attitudes toward gay men: Results from a national survey. *The Journal of Sex Research*, 30(3), 239-244.
- Hudson, W. ve Ricketts, W. (1980). A strategy for the measurement of homophobia. *Journal of Homosexuality*, 5, 357-372.
- Jellison, W. A. ve McConnell, A. R. (2004). The mediating effects of attitudes toward homosexuality between secure attachment and disclosure outcomes among gay men. *Journal of Homosexuality*, 46(1), 159-177.
- Kite, M. E. (1984). Sex differences in attitudes toward homosexuals: A meta-analytic review. *Journal of Homosexuality*, 10(1/2), 69-81.
- Kite, M. E. ve Deaux, K. (1986). Attitudes toward homosexuality: Assessment and behavioral consequences. *Basic and Applied Social Psychology*, 7(2), 137-162.
- Kite, M. E. ve Deaux, K. (1987). Gender belief systems: Homosexuality and the implicit inversion theory. *Psychology of Women Quarterly*, 11, 83-96.
- Klohnen, E. C. ve Stephan, B. (1998). Behavioral and experiential patterns of avoidantly and securely attached women across adulthood: A 31-year longitudinal perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 211-223.
- LaMar, L. ve Kite, M. (1998). Sex differences in attitudes toward gay men and lesbians: A multidimensional perspective. *Journal of Sex Research*, 35(2), 189-196.
- Lance, L. M. (1987). The effects of interaction with gay persons on attitudes toward homosexuality. *Human Relations*, 40(6), 329-336.
- Mikulincer, M. (1998). Adult attachment style and individual differences in functional versus dysfunctional experiences of anger. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 513-524.
- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2001). Attachment theory and intergroup bias: Evidence that priming the secure base schema attenuates negative reactions to out-groups. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(1), 97-115.
- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (Ed.). (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. NY: Guilford Press.
- Nagoshi, J. L., Adams, K. A., Terrell, H. K., Hill, E. D., Brzuzy, S. ve Nagoshi, C. T. (2008). Gender differences in correlates of homophobia and transphobia. *Sex Roles*, 59, 521-531.
- Peplau, A. L. ve Gordon, S. L. (1985). Women and men in love: Gender differences in close relationships. V. E. O'Leary, K. R. Unger ve S. B. Watson, (Ed.), *Women gender and social psychology* içinde (257-291). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Rose, S. ve Frieze, İ. H. (1993). Young singles' contemporary dating scripts. *Sex Roles*, 28, 499-509.
- Sakallı, N. (2002a). The relationship between sexism and attitudes toward homosexuality in a sample of Turkish college students. *Journal of Homosexuality*, 42, 53-63.
- Sakallı, N. (2002b). Pictures of male homosexuals in the heads of Turkish college students: The effects of sex difference and social contact on stereotyping. *Journal of Homosexuality*, 43(2), 111-125.
- Sakallı, N. ve Curun, F. (2001). Romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargılara karşı tutumlar. *Tecrübi Psikoloji Çalışmaları*, 22, 31-45.
- Sakallı, N. ve Uğurlu, O. (2001). Effects of social contact with homosexuals on heterosexual Turkish university students' attitudes towards homosexuality. *Journal of Homosexuality*, 42(1), 53-62.
- Sakallı, N. ve Uğurlu, O. (2002). The effects of social contact with a lesbian person on the attitude change toward homosexuality in Turkey. *Journal of Homosexuality*, 44(1), 111-118.
- Sakallı-Uğurlu, N. (2003a). Kadınlara ve erkeklere ilişkin tutumlar ve çelişik duygulu cinsiyetçilik kuramı. *Türk Psikoloji Yazıları*, 6(11-12), 1-20.
- Sakallı-Uğurlu, N. (2003b). How do romantic relationship satisfaction, gender stereotypes and gender relate to future time orientation in romantic relationships? *Journal of Psychology*, 137(3), 294-303.
- Sakallı-Uğurlu, N. (2002). Çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 47-58.
- Sherry, A. (2007). Internalized homophobia and adult attachment: Implications for clinical practice. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 44(2), 219-225.
- Sümer, N. (2006). Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21(57), 1-22.
- Swank, E. ve Raiz, L. (2010). Attitudes toward gays and lesbians among undergraduate social work students. *Affilia: Journal of Women and Social Work*, 25(1), 19-29.
- Şah, U. (2009). *Türkiye'deki gençlerin cinsel yönelimlerine ilişkin sosyal temsilleri ve homofobi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Whitley, B. E., Jr. (1987). The relationship of sex-role orientation to heterosexuals' attitudes toward homosexuals. *Sex Roles*, 17(1/2), 103-113.
- Whitley, B. E., Jr. (2001). Gender-role variables and attitudes toward homosexuality. *Sex Roles*, 45(11/12), 691-721.
- Yakushko, O. (2005). Ambivalent sexism and relational patterns among women and men in Ukraine. *Sex Roles*, 52(9/10), 589-596.
- Zimmermann, P. (2004). Attachment representations and characteristics of friendship relations during adolescence. *Journal of Experimental Child Psychology*, 88, 83-101.

Summary

Attitudes towards Homosexuality, Sexism, and Stereotypes about Romantic Relationships: An Assessment in terms of Adult Attachment Styles

Nur Okutan

Ayda Büyükşahin-Sunal

Ankara University

Recent studies demonstrated that homosexual individuals are amongst the groups experiencing prejudice and discrimination (Herek, 1989; 1995; 2007; Sakallı & Uğurlu, 2001; 2002). Homosexual individuals are facing problems such as exclusion (Herek, 2007), verbal and physical aggression (Herek, 1989) and are under the pressure of hiding sexual orientation (Herek, 1995). Some studies also showed that sexism play an important role towards homosexuals (Aosved & Long, 2006; Davies, 2004; Ficarrotto, 1990; Sakallı, 2002a). In addition, attitudes towards gender stereotypes about romantic relationships can be related to sexual prejudice. Some researchers also focus on interpersonal contact (Allport, 1958) and emphasize that social interactions with homosexuals are important in reducing sexual prejudice (Herek, 1984; 1988; Herek & Glunt, 1993; Lance, 1987; Sakallı & Uğurlu, 2001, 2002). This interpersonal contact might be related to the attachment styles (Bowlby, 1969) that play a major role in the formation and development of close relationships.

The main purpose of the present study was to compare men and women with different attachment styles in terms of attitudes towards homosexuality, sexism and gender stereotypes about romantic relationships. In addition, another purpose of study was to examine predictive values of mentioned all variables on attitudes towards homosexuality.

Method

Participants

Participants were 384 individuals who were currently in a romantic relationship. Of the participants, 197 were women, 187 were men. All participants reported themselves heterosexual. The mean age of participants

was 21.68 years ($S = 2.58$). The mean duration of relationship was 21.95 months ($S = 19.84$) for women, it was 19.87 months ($S = 19.66$) for men.

Instruments

Demographic Form. Participants were asked questions about their demographic characteristics (e.g., sex, age, parents' education level, the place where they spent the majority of their lives, monthly income), sexual orientation and duration of their current relationship.

Experience in Close Relationships (ECR). This scale was developed by Brennan, Clark, and Shaver (1998) to measure anxiety and avoidance. The scale was adapted to Turkish culture by Sümer (2006).

Ambivalent Sexism Inventory (ASI). The scale that was developed by Glick and Fiske (1996) was adapted to Turkish culture by Sakallı-Uğurlu (2002). The scale consists of hostile sexism (Cronbach $\alpha = .87$) and benevolent sexism (Cronbach $\alpha = .78$) sub-factors.

Index of Homophobia (IHP). The scale developed by Hudson and Ricketts (1980) to measure attitudes towards homosexual individuals was adapted to Turkish culture by Sakallı and Uğurlu (2001). Internal consistency was found to be .94.

Attitudes towards Gender Stereotypes about Romantic Relationships (AGSRR). The scale was developed by Sakallı and Curun (2001) to measure attitudes towards gender stereotypes about romantic relationships. This scale has two sub-scales: Attitudes towards Men's Dominance and Women's Compliance in Romantic Relationships (internal consistency = .83) and Attitudes towards Men's Assertiveness in Romantic Relationships (internal consistency = .83).

Procedure

The scales were administered on the basis of voluntary participation to individuals or groups. The completion of the questionnaire took 35-40 minutes.

Results

In this study, gender 2 (woman, man) x attachment styles 4 (secure, fearful, preoccupied and dismissing attachment styles) multivariate analysis of variance (MANOVA) was employed to all dependent variables (attitudes towards homosexuals, sexism, attitudes towards gender stereotypes about romantic relationships).

The results showed no significant gender X attachment styles interaction effect on dependent variables. In contrast, a significant main effect was found for gender and attachment style. Men had higher scores on attitudes toward homosexuals, hostile sexism and attitudes toward gender stereotypes about romantic relationships than women. However, women had higher score on benevolent sexism than men.

Results also indicated that individuals with fearful and dismissing attachment style had the higher scores on attitudes towards homosexuals, sexism and attitudes toward gender stereotypes about romantic relationships. Finally, secure participants had the lowest levels of all scales. Moreover, sexism and stereotypes about romantic relationships were the best predictors of sexual prejudice. This study demonstrates that attachment styles had significant impact on attitudes towards homosexuals, sexism and stereotypes regarding romantic relationships.

Discussion

In consistency with presumptions and previous research results (Herek, 1988; Herek & Gonzalez-Rivera, 2006; Kite, 1984; LaMar & Kite, 1998; Swank & Raiz, 2010), in comparison to women, men exhibited higher negative attitudes towards homosexuals, hostile sexism and stereotypes regarding romantic relationships. However, women reported greater benevolent sexism than did men. In some studies men exhibited hostile sexism more than women (Günel & Büyükşahin, 2009; Nagoshi et al., 2008; Sakallı, 2002a). Some studies (Sakallı, 2002a; Yakushko, 2005) reveal that women exhibit benevolent sexist attitudes more. These findings can be attributed to the adoption of traditional man-women roles. This study also demonstrates that attitudes towards homosexuals, sexism and stereotypes regarding romantic relationships changes according to the attachment styles. The group that has the highest rate of positive attitudes towards homosexuals is individuals that are securely attached. At the same time these individuals tend to adopt sexist attitudes and stereotypes less. Individuals with fearful style and dismissing style had the highest sexual prejudice scores. These individuals also had the highest scores on sexist attitudes and romantic relationship stereotypes. Gormley and Lopez (2010) in their studies showed that men with dismissed style are the groups that have the most negative attitudes towards homosexuals. Moreover, sexism and stereotypes about romantic relationships were the best predictors of sexual prejudice. Some researchers (Deaux & Lewis, 1984; Herek, 1995) indicate that stereotypes regarding men-women roles in romantic relationships are related to homophobic attitudes.